שניהם ישנן בדין יום או יומים זה מפני שהוא תחתיו וזה מפני שהוא כספו ומספקא ליה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי אי לאו כקנין הגוף דמי [6]וספק נפשות להקל רבי אלעזר אומר [1]שניהם אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו כספו ואמר רבא מאי טעמא דרבי אלעזר אמר קרא [1]לא יוקם כי כספו הוא כספו המיוחד לו: ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו: והאמר רב אשת איש צריכה למחות במאן אילימא באחר והאמר רב [2]אין מחזיקין בנכסי אשת איש אלא לאו בבעל אמר רבא לעולם בבעל [3]וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות [3]והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין אימא אין דין חזקה לנזקין אי בעית אימא [4] לאו איתמר עלה [3]רב מרי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא רב יוסף אמר לעולם באחר [7]וכגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש לאחר מיתת הבעל מיגו דאי בעי אמר [5] ליה אנא זבינתה מינך כי א"ל נמי את זבינתה ליה וזבנה ניהלי מהימן גופא אמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש ודייני

היה לו בגוף כלום מעולם לקנין פירות דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו שלשים יום שתחלה היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו שהפירות שלו וכעין זה מחלקין גבי בהמת ארוסה בפ"ק דפסחים (דף ו.) ומה[1] שהיה קשה עליה מבכורות שם מפורש וכן נ"ל דאין לומר כלל דלר"מ דסבר הכא קנין פירות כקנין הגוף דמי וסבר[2] שם לאיש אבל לא לאשה דהא ביבמות בפרק אלמנה (דף סו. ושם) פליגי במכנסת שוס לבעלה היא אומרת כלי אני נוטל בכתובתי והוא המגרש אומר דמים אני נותן לך ר' אמי אמר הדין עמו רב יהודה אמר הדין עמה ואמרינן תניא כותיה דר' אמי עבדי לאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה ומאי קושיא לרב יהודה דלמא אע"ג דהדין עמה יוצאין לאיש ולא לאשה דקסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ואפילו בנכסי מלוג נמי הוי דינא הכי לרבי מאיר אלא ודאי לא מהני כלל קנין פירות להיות כקנין הגוף לגמרא לאיש כדפריסת: **קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי כו'.** קשה דבסוף הסולת (גיטין דף מח. ושם) מסיק אפלוגתא דרבי יהודה ור"ש דס"ל קנין פירות כקנין הגוף דמי וי"ל דהתם לא קאמר אלא דמהכא ליכא למילף מינה ובערכין (דף כו:) גרס לעולם אימא לך לרבי שמעון כקנין הגוף ול"ג דס"ע והא דלא מייתי בהשולה הך דהכא משום דניחא ליה לאיתויי תנאי היא דפליגי בשדה דומיא דפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דהתם:

וספק נפשות להקל. פי' בקוטרא משום דכתיב ושפטו העדה והצילו העדה ואין גרלה דבלאו הכי נמי לא קטלי מספיקא דאפילו ממונא לא מפקינן מספיקא: **רבי אלעזר אומר שניהם אינן בדין יום או יומים.** הקשה ריב"א דהיכי מדמי אמימר מכירה לדין יום או יומים דא"כ שותפים לא יוכלו למכור לעולם דהא אמר בהחובל (ב"ק דף ל. ושם) מאן תנא להא דתנו רבנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין וכן עבד של שני שותפין אין יוצאין ברגשי אבריס כמאן כר' אלעזר וא"כ הכא נמי דעבד של שני שותפין אין יכולים למכרו וי"ל דהתם מיירי בשני שותפין שלזה גוף ולזה פירות דומיא דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו שלשים יום וחציו עבד וחציו בן חורין כגון שנתן כל דמיו ואינו מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר בכת חורין דאין לו בגופו כלום אבל אם מקנת גוף של זה ומקנת של זה אז היה יוצא ברגשי אבריס והיה מפסיד חלקו אם הפיל את שינו או סימא את עינו כמו שיכול למכרו והא דקאמר התם לאו א"ר אלעזר כספו המיוחד לו ה"נ עבדו המיוחד לו לאו מקרא יליף דבלאו קרא יליף לרגשי אבריס מדין יום או יומים כי היכי דילפינן לענין מכירה אלא גמרא דתלמודא קאמר כלומר בענין שיהא עבדו המיוחד לו: **במאן אילימא באחר והאמר רב אין מחזיקין כו'.** תימה לרשב"א דמאי קשיא נימא לעולם באחר והא דקאמר[3](לריך) למחות כשכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהם שאין לבעל פירות ולכך צריכה למחות שאינה סומכת עליו וגרלה לו דמ"מ סומכת עליו כיון שאם מתה יורשה דאפילו כתב לה בחייך ובמותך קיימא לן כרשב"ג דאם מתה יורשה בפרק הכותב (כתובות דף פג.): **בגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל.** אבל מקנת בחיי הבעל ומקנת לאחר מיתת הבעל לא ולא דמי לאכלה בפני האב שנה ובפני הבן שתים (לעיל דף מב.) דהתם אם היה אוכל שלש שנים בחיי האב היתה חזקה: **מיגו דאי בעי אמר מינך זבינתה כו'.** תימה ואמאי נקט כי האי גוונא דזבינתה ליהלה וזבנה ניהלי הול"ל דנאמן לומר מינך זבינתה דאי מילתא דפשיטא היא דמהימן מ"כ השתא נמי מילתא דפשיטא היא דמהימן במיגו: הא

ולכך לא חשבתי למחות אבל הכא במאי עסקינן כגון שאכל הלוקח מקצת חזקה בחיי הבעל שמכר לו וג' שנים שלימות לאחר מיתת הבעל כי האי גוונא קאמר רב דצריכה למחות כדמפרש טעמא לקמיה והכי קאמר רב אשת איש שמכר בעלה לאחר נכסי מלוג שלה צריכה למחות לאחר מיתתו דסל"א כיון דהכל יודעין שהבעל מכרם לו ולא היא ואם הוא מודה כמו כן שהבעל מכרם לו לא תועיל חזקתו אף לאחר מיתת הבעל כלום שהרי לא יכול לטעון לאשה מינך זבנתה אחרי כן ואכלתיה שני חזקה בחיי הבעל ואותן מכר לזה הרי זה כאילו שיורד לקרקע בגריסות לפירות שאינו יכול לטעון אחרי כן לקחתיה הימנך והלכך לא איצטרך למחות קמ"ל רב דצריכה למחות לאחר מות בעלה קודם שיחזיק בה ההוא אחר ג' שנים דולאי אע"פ שמתחלה היתה קנויה לו מן הבעל יכול לטעון הבעל מכר לי הגוף אם יירשך ואם ימות קודם לך פירות מיהא קניתי ומיד כשמת הרי נסתלקתי ממקחי ולכך קניתי ממך שהרי עתה נעשה השדה שלך והלכך מיגו דאי בעי אמר אנא זבנתה מינך אחר מות בעליך ואכלתיה שני חזקה כי קאמר יודע אני דזבינתיה לבעליך ואחרי כן זבין ניהלי מהימן ולא דמי לאריס שאין יכול לטעון לקחתיו אחרי כן משום דאריס אין זמן לאריסותו אלא כל הימים בתורת אריסותו עומד אבל זה שלוקחה מן האיש על מנת שאם ימות יפסיד מקחו שתטול האשה נכסי מלוג שלה התם ודאי כשמת הבעל הרי זה כאילו יורד עכשיו ממחדש לשדה אשה זו והיא שותקת שלא שניים אילמא למימר דזבוני זבינה ליה:

ודייני

עין משפט נר מצוה

קצח א מיי' פ"ב מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה טו:

קצט ב מיי' פ"ד מהל' טוען הל' יא סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' קמט סעיף יא וטוש"ע אה"ע סי' פז סעיף ב:

ר ג טוש"ע מ"מ סי' קמט סעי' ט בהגה"ה:

רא ד מיי' שם הל' יא וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן פז סעי' ב:

רבינו גרשום

שקנאו: וספק נפשות. להקל דמספקא ליה אי כקנין הגוף דמי אי כקנין פירות: להקל. דלא יוקם (העבד) דהיינו קילותא דתרוייהו ישנן בדין יום או יומים ולא יוקם. ר' אלעזר אומר וכו'. דאינו לא של זה לגמרי ולא של זה לגמרי והכי נמי סבירא ליה לאמימר דשניהן אם מכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום משום דאין לאשה בפירות כלום ולאיש אין בגוף הקרקע כלום אבל אי זביני תרוייהו לעלמא אי נמי היכא דזבנה איהי לדידיה הוו זבינה זביני ולעולם ראיה בעי: כי כספו הוא כספו המיוחד לו. וזה עבד אינו מיוחד באותן ל' יום לא לזה ולא לזה: **אים'** האמר רב אשת איש צריכה למחות. במי שמחזיק בקרקע שלה אלמא דיש לו חזקה בנכסיה אם לא מיחתה: בכאן. צריכה למחות: אילימא באחר. שמחזיק בנכסיה: והאמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש. אע"ג דאכלה שני חזקה לא הויא חזקה דמגו דיש לה בעל סמכה עליה ולא מיחתה: וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות. דמזיק לה לארעא דבעל אין לו בנכסי אשתו אלא פירות בלבד ולא לחפור בה כלום הלכך אם חפר בה צריכה למחות ואם לא מיחתה החזיק בהן: והאמר רב נחמן אין חזקה לנזקין. לומר הרי שימשתי בזה נזק כמה שנים ושלי היא הקרקע ואמאי צריכה למחות: אימא. הא דאמר רב נחמן הכי אין דין חזקה לנזיקין דלאלתר הויא חזקה אם ראה ולא מיחה ולא צריך ג' שנים ומשום הכי צריכה למחות לאלתר בחפר בה: איבעית אימא הא דאמר רב נחמן אין חזקה לנזקין בקוטרא ובית הכסא. דאפי' שתיק אינש לא מחיל אבל בורות שיחין ומערות אם לא מיחתה והחזיק הבעל הוי חזקה: ורב יוסף אמר לעולם באחר. ורקשיא לך אין מחזיקין כגון שאכלה מקצת שני חזקה בחיי בעלה כשהיא אשת איש וג' שנים לאחר מיתת הבעל דבתר דמית ליה לא סמכא דעתה על בעלה והיה לה למחות ומיגו דאי בעי אמר לה מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה כי אמר לה נמי זבינתה לבעלך וזבנה ניהלי מהימן דהיינו דקאמר רב אשת איש צריכה למחות כלומר אשת איש שהתחיל אחד להחזיק בנכסיה בחיי בעלה ומת בעלה צריכה למחות שוב שלא

מסורת הש"ס

א) [שבת קכט. וש"נ:], ב) [לעיל כג., ג) [סס], ד) ל"ל ומסכת. דק"ס, ה) [לעיל מב.], ו) [ל"ל שמזיקין], ז) ל"ל ממה שהיה קשה וכו' ושם מפורש. רש"ש, ח) ל"ל יקבור. רש"ש, ט) [ל"ל לריכה],

תורה אור השלם

1) אך אם יום או יומים יעמוד לא יקם כי כספו הוא: שמות כא כא

הגהות הב"ח

(א) גב' איבעית אימא הא אימר עלה: (ב) שם מיגו דאי בעי אמר אנא כל"ל ואיתא ליה נמחק: (ג) רשב"ם ד"ה כי כספו וכו' אלא הוי מכר:

מוסף רש"י

ספק נפשות להקל. דיני נפשות היא והצילו העדה כתיב (בחובות סו. ב"ק מד: סנהדרין עט.), **בקוטרא.** עשן (לעיל כג.). **בבית הכסא.** שעל גבי קרקע וגרלה לעניים, שכן היו בתי כפאות שלהן (שם).

ודייני גולה אמרו מחזיקין אמר רב הלכה כדייני גולה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב הדר ביה מר משמעתיה אמר להו מסתברא אמרי כדרב יוסף: ולא לאשה בנכסי בעלה וכו׳: פשיטא כיון דאית להו מזוני מזוני הוא דקא אכלה לא צריכא [א]דיחד לה ארעא אחריתי למזונה הא ראיה יש לימא לגלויי זוזי הוא דבעי שמעת מינה המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי לא אימא הא ראיה יש בשטר מתנה אמר ליה רב נחמן לרב הונא [ב]לא הוה מר גבן באורתא בתחומא דאמרינן מילי מעלייתא אמר ליה מאי מילי מעלייתא אמריתו המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי אמר ליה פשיטא דל זוזי מהכא. תיקני בשטרא מי לא תנן [ג]נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה אמר ליה ולאו איתמר עלה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה [ד]אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן לו דמיה ולאו מותיב רב המנונא [ה]בשטר ביצד כתב לו על הנייר או על החרם אע״פ שאין בו שוה פרוטה שדי מכורה לך שדי [ו]קנויה לך הרי זו מכורה ונתונה ולאו הוא מותיב לה והוא מפרק לה [ז]במוכר שדהו מפני רעתה [ז](רב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן) ורב אשי אמר במתנה בקש ליתנה לו ולמה כתב לו בלשון מכר כדי ליפות כחו מיתיבי [ח]לוה מן העבד ושחררו מן האשה וגרשה אין להן עליו כלום מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי שאני התם דלא ניחא ליה לשווייה נפשיה [ט]עבד לוה לאיש מלוה שלח רב הונא בר אבין המוכר שדה לאשתו קנתה ובעל

הא ראיה יש בשטר מתנה. ה״ה דה״מ למימר בשטר הולאה דלא שייך ביה גלויי זוזי: **דל זוזי מהכא** ותיקני ליה בשטר. במקום שכותבין שטר היו וקאמר דבמקום הזה לא מהניא שמעתיה מידי אע״ג דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דאמר מי (ד) בעינן בשטרא מיקני ואי בעינן בכספא מיקני דקני בכספא אע״פ שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב השטר תחלה ואח״כ נתנה דמיס דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי לא קנתה: **כתב** לו על הנייר או על החרם.

וכן תניא לענין קידושין כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה כתן מקודשת לי כו׳. אומר ר״מ דאתי כר״א דאמר עדי מסירה כרתי דלר׳ מאיר כיון שצריך שיתחמו עדיס בשטר קידושין כדאמר בפ״ב דקידושין (דף מח. ושם) אמר ר״נ כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדיס ור״מ לטעמיה דאמר עדי חתימה כרתי א״כ לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף כדתנן בפ״ב דגיטין (דף כא:) אין כותבין לא על הנייר כו׳ ואפי׳ איכא עדי מסירה לא מהני לר״מ דצריך שיהא מוכיס מתוכו כדאמר ברים כל הגט (שם דף כד:) גבי כתב לגרש את הגדולה דלר״מ אפילו גדולה לא מצי מגרש משום דאין מוכח מתוכו הי מיניייהו מגרש ולא״ת והא אמר בפ״ב דגיטין (דף כב:) דלא הכשיר ר׳ אלעזר אלא בגיטין ולא הכשיר אלא לאמר אבל בשאר שטרות (ה) משמע דלא הכשיר אפילו לאמר וי״ל דהכי נעי למימר דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודכותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן הניא דקידושין דלא נכתבו אלא לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי שאין עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש אבל שטרות העומדים לראיה לא ועי״ל דהכא וכקידושין לא איירי אלא בכתב ידו כדאמר הויא עליו כתב ידו כו׳ וזה אינו יכול להזדייף שהיה ניכר שאין זה כתב ידו: **אע״פ** שאין בו שוה **פרוטה.** תימה דמאי רבותא הוא שוה פרוטה בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה דרבותא היא דאע״פ שאינה מקודשת תמורת כסף כיון שאין בו שוה פרוטה מקודשת מתורת שטר אבל הכא גבי מוכר אפי׳ יש בו שוה פרוטה אינו קונה מתורת כסף שהרי מוכר נותן שטר ולא נוקח ואין קרקע נקנה אגב כסף: **ולמה** כתב בלשון מכר כדי ליפות **את** כחו. להיות אחריות על הנותן כדין מוכר ופ״ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה לך וגם שדי נתונה וכתב לשון מתנה משום דינא דבר מצרא וקשה דאמר בהמקבל (ב״מ דף קח:) מתנה לאיש בה אחריות יש בה משום דינא דבר מצרא ועוד קשה לר״מ שדי שדי תרי זימני למה לי ואור״ת וכן ר״י דלא מייירי בשכותב שייהן אלא בשכותב מכורה או נתונה וקאמר אפי׳ בשכתב מכורה במתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו שמקבל עליו אחריות ועי״ל דשני שטרות כותב לו בחד לשון מכירה ובחד לשון נתינה ואם יצטרך לדינא דבר מצרא יראה של נתינה ולא של מכירה ואם צריך לאחריות יראה של מכירה ועי״ל דאפי׳ כתיבי תרוייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דתנן לקמן בהמוכר את הבית (דף עא.) בד״א במוכר אבל בנותן נותן את כולן והכי איתא בירושלמי פ״ק דקידושין ועי״ל דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין צריך ליתן דמיס ומיהו קשה לטעם זה דאמאי נעי בשטר גאיקני סגי: **לוה** מן העבד ושחררו כו׳. תימה דמאי רבותא נקט ושחררו וגרשה פשיטא דאי אין להם עליו כלום בעודו תחתיו גם לכשיוצאין אין להם עליו כלום ויש לומר דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שישתחרר ותתגרש:

מסורת הש״ס

א) וכ״ק כ. עמ״ש על הגליון בשם הערוך]. ב) קדושין כו. [לקמן פו.]. ג) קדושין כי., ד) רש״ל מ״ז.

תורה אור השלם

1 עשיר ברשים ימשול ועבד לוה לאיש מלוה:
משלי כב ז

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ שדי מכורה לך שדי נתונה לך: (ב) רשב״ם ד״ה מחזיקין דהיה: (ג) ד״ה בשטר דקא גמר ומקנה לה בשטר. דתנן כו׳ בכסף בלא שטר ובשטר בלא כסף ולא מצי למיהדר בהן: עד שיתן דמים. ג) ואי אמרי׳ הכא לא קנתה היינו טעמא משום דלגלויי זוזי בעי. ומקשי׳ ולא. דלא קנה עד דיהיב זוזי. ומתיב וכו׳ הרי זה מכורה ונתונה. ואע״ג דלא נתן דמים אלמא משום דנתינת השטר קנה. הכא נמי דל זוזי מהכא ותקני בשטרא: במוכר שדהו מפני רעתה. שאין בה תועלת ומחמת שהיא רעה קא גמר ויהבה ניהליה אע״ג דלא קיבל דמים. אבל בעלמא לא קנה עד שיתן דמים. והכי נמי במוכר שדהו לאשתו לא קנתה דמצי אמר לגלויי זוזי הוא דעבדי משום הכי ארצטריך להו למימר בתחומא דקנתה ולא מצי אמר לגלויי זוזי עבדא. ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן דהמוכר שדהו לאשתו קנתה משום האי טעמא משום דבמתנה ביקש ליתן לה ולמה כתב לה בלשון מכירה כדי ליפות כוחה דדעתו קרובה אצלה. דבשטר מכירה כותבין בו אחריות. ובמסכת קדושין כתב רב אשי אמר במתנה בקש ליתן לו וכו׳ וקאי אמוכר שדהו מפני רעתה: אין להן עליו כלום. דפעיר מלשלם: מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד דלוה מהן ולא גמר לפרוע להן. ומקשי׳ לרב נחמן דאמר לא אמרינן לגלויי זוזי עבד. לגבי הלואה שאני דלא גמר לשעביד נפשיה למיהוי עבד לאשתו או לעבדו. דמידע ידע דעבד לוה לאיש מלוה ולא

ג) נראה דע״ל לא קנתה דאמרינן דלגלויי זוזי וכו׳. ד) נראה דע״ל ומשו״ה אי אמרינן דקנתה היינו טעמא משום דלא אמרינן לגלויי זוזי בעי.

עין משפט נר מצוה

רכ א מיי׳ פי״ג מהל׳ טוען הלכה מ סמג עשין לה טוש״ע מ״מ סי׳ קמט סעיף ט:
רנ ב מיי׳ פ״ח מהל׳ מכירה הל׳ ג וסי״ב מהל׳ זכייה הל׳ ה סמג עשין פב טוש״ע מ״מ סי׳ קל סעי׳ ה וסי׳ רמ״ד סעיף ה:
רד ג מיי׳ פ״ח מהל׳ מכירה הלכה ז סמג שם טוש״ע מ״מ סי׳ קנ״ה סעיף ג:
רה ד מיי׳ שם טוש״ע שם ס״ב:
רו ה מיי׳ שם טוש״ע שם ס״ב:
רז ו מיי׳ פ״ב מהל׳ מלוה הלכה מ טוש״ע אה״ע סי׳ פו סעי׳ ב:

רבינו גרשום (המשך)

ראייתה ראייה: בתחומא. בבית המדרש: אמר ליה. המוכר שדהו לאשתו וכי׳ ולא אמרי׳ לגלויי זוזי בעי: אמר ליה מאי מעלייתא. פשיטא דקנתה: דל זוזי מהכא. דאפי׳ לא יהבה ניהליה זוזי אפי׳ הכי קנתה בשטר דקא גמר ומקנה לה בשטר. דתנן כו׳ בכסף בלא שטר ובשטר בלא כסף ולא מצי למיהדר בהן: עד שיתן דמים. ג) ואי אמרי׳ הכא לא קנתה היינו טעמא משום דלגלויי זוזי בעי. ומקשי׳ ולא. דלא קנה עד דיהיב זוזי. ומתיב וכו׳ הרי זה מכורה ונתונה. ואע״ג דלא נתן דמים אלמא משום דנתינת השטר קנה. הכא נמי דל זוזי מהכא ותקני בשטרא: במוכר שדהו מפני רעתה. שאין בה תועלת ומחמת שהיא רעה קא גמר ויהבה ניהליה אע״ג דלא קיבל דמים. אבל בעלמא לא קנה עד שיתן דמים. והכי נמי במוכר שדהו לאשתו לא קנתה דמצי אמר לגלויי זוזי הוא דעבדי משום הכי ארצטריך להו למימר בתחומא דקנתה ולא מצי אמר לגלויי זוזי עבדא. ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן דהמוכר שדהו לאשתו קנתה משום האי טעמא משום דבמתנה ביקש ליתן לה ולמה כתב לה בלשון מכירה כדי ליפות כוחה דדעתו קרובה אצלה. דבשטר מכירה כותבין בו אחריות. ובמסכת קדושין כתב רב אשי אמר במתנה בקש ליתן לו וכו׳ וקאי אמוכר שדהו מפני רעתה: אין להן עליו כלום. דפעיר מלשלם: מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד דלוה מהן ולא גמר לפרוע להן. ומקשי׳ לרב נחמן דאמר לא אמרינן לגלויי זוזי עבד. לגבי הלואה שאני דלא גמר לשעביד נפשיה למיהוי עבד לאשתו או לעבדו. דמידע ידע דעבד לוה לאיש מלוה ולא

מוסף רש״י

בתחומא. לא היית קרוב אצלנו שמיכל לנא, ל״ל בתחומא בבית המדרש, לאשון שמעתי (ב״ק כ:). נכסים שיש להן אחריות. היינו קרקעות, שאחריות כל אדם לוה והנעשה בחבירו עליהן, לפי שקיימין ושומדין לפיכך נסמכין עליהן (קדושין כו:) שקיימין לעולם (רשב״ם לקמן פו:). בכסף. נמתן מעות (שם). ובשטר. אם כתב לו שדי מכורה לך או נתונה לך ומסר לו את השטר (שם). ובחזקה. רפק בה פירתא או דיס אמצרי או נעל או פרק כל שהוא (קדושין כו:). עד שיתן דמיה. דלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמיס, ואע״ג דקביל דמיס כמי שטרא אלא היכי דפריס וכלאמרינן לעיל (שם). הרי זו מכורה ונתונה. קא סלקא דעתך אי לא קתני (שם). במוכר שדהו מפני רעתה. דיהא ליה לנקייה ליה שטרא לנוקח כי היכי דלא מצי למיהדר ביה (שם). ורב אשי אמר. הך מתני׳ בנותן מתנה מיירי וכולה חדא היא ולאו אי לא קתני, אלא כך וכך כתב לו שדי מכורה ומתונה לך, ליפות את כחו שאם יגענה בעל חוב של נותן מתנה יטוב עליה לתבוע ממני דמיס המפורסים (שם).

רבינו גרשום

יחזיק לאחר מיתת בעלה ג׳ שנים: דיינו גולה. שמואל וקרנא: הדר ביה מר משמעתא. דאמר לעיל האמר רב אין מחזיקין: מסתבר טעמייהו אמרי. משום דס״ל כתירוץ דרב יוסף דאמר לעולם באחר וכו׳: פשיט׳ מזוני הוא דקא אכלה. ולא משום דמוחזקת היא בה: לא צריכא כגון דיחד לה ארע׳ אחריתי למזונותי׳. והחזיקה באחרת אפילו הכי לא הויא חזקה דבעל גבי אשתו שתיק: הא מייתי ראיה. דזבנה ניהלה יש לה חזקה אמאי נימא הבעל משום הכי דבינתה ניהלה כדי לגלויי לי זוזי דחזו לה דהות מטמרא מיגאי ולהכי דבינתה ניהלה ולא משום כסירה גמורה דהא מה שקנתה אשה קנה בעלה. ש״מ מדלא מצי למימר הכי איכא למישמע מינה דהמוכר שדהו לאשתו קנתה ולא אמרי׳ לגלויי זוזי הוא דבעי ואי מייתא ראיה הויא חזקה. לעולם המוכר לאשתו ג) קנתה ולא אמרי׳ לגלויי זוזי הוא דבעי. והאי דדייקת הא ראיה יש לה היינו בשטר מתנה דאי מייתא ראיה דיהבה לה במתנה

נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. ה״ג ורב אשי אמר במתנה כו׳: לוה מן העבד. וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: לגלויי זוזי הוא. דשיעבד לו נכסיו: דלא משו נפשיה כו׳. אין סברה דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד לוה אם יכול להפטר בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעי אבל גבי מכר ומתנה שהרי אינו נעשה עבד לוה בהן שטר מכירה כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלוקח דליהוי עבד לוה לגבי לוקח: אלא רב הונא בר אבין. לתלמידי בית המדרש: והבעל

מי לא אין קרוב. שמואל וקרנא בפרק ראשון דסנהדרין (דף יח: ע״ש): מחזיקין. (ב) והיה לה למחות: מסתברא אמרי. היכא דהויא מקלת חזקה בחיי בעלה ושלא לאחר מיתת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל [נ:] התם הוא דמסתברא דמחזיקין דהא רב גופיה ה״ק לעיל [שם] אשת איש לריכה למחות דמשמע דמחזיקין ומיהו דייני גולה (ג) בכל עניין פליגי אדרב: דדרב יוסף. גמרא הוא שקילר דברי רב אבל רב לא הזכיר רב יוסף שהרי קדם לו רב הרבה דורות: כיון דאיש לה מזוני. מהבעל: מזוני הוא דקאכלה. הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא מיחה בעל: דיחד לה. בעל קרקע אחריתי למזונות ואפי׳ הכי לא קפיד בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה בלא שטר: הא ראיה יש. אם יש לה שטר מכירה מבעל הוי מקחה קיים: לימא. הבעל אע״פ שהקרקע נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי ממנה לא קני לה הקרקע: לגלויי זוזי בעינא. מעות הטמינה ממני ומתכוונתי לגלות לי מעותיה ובחזקת מעות שלי לקחתים מידה ולא נשם מכר ולא לדעת קנין מכירה קבלתי׳ ולא גמרתי והקניתי: שמעת מינה המוכר כו׳. ופלוגתא היא לקמן: לימא. דוק הכי: הא ראיה יש. אם יש לה שטר מתנה דהתם גמר ונתן לה דליכא גלויי זוזי: בתחומא. בתי מדרשות שלהן בסוף התחום היו כדי שיוכלו לבא שם בשבת מן העיירות שמסביב: א״ל. היכא דאיכא שטר מכירה אפילו לגלויי זוזי מיכוין בקבלת המעות הוי קנין גמור דהל זוזי מהכא ותיקני בשטר מכירה דגבי מעות הוא דאיכא למימר קבלת מעות הללו לא ליקני דלגלויי זוזי נתכוון ולעצמו קבלם אבל גבי שטר המכירה לא שייך למימר הכי אלא הכי הוא כשטר מתנה דהכל מודין בו לקנין דקנתה דמה ריוח יש לו בכתיבת שטר המכירה אלא ודאי גמר ומקני לה והא ליכא למימר דאי לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זוזי ולגלויי זוזי נתכוון גם בכתיבת השטר דכל כך לא מסיק איניש אדעתיה: מי לא קנו כו׳. וקס״ד דאפי׳ בשטר מכירה קאמר דקני דלא נתינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות חייב לו הלוקח למוכר: ולאו איתמר עלה. דבשטר מתנה מיירי אבל שטר מכר לא קנה: וא״ל רב הונא לרב נחמן ולאו מותיב רב המנונא. לשמואל כו׳. אלמא שטר מכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלייתא: הרי זו מכורה או נתונה. ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם בפרק ראשון דקדושין [כו.] דרב המנונא מותיב לה וגם מפרק לה דהך בריתא דקתני שטר מכר קונה במוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה דבההיא ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה גבי דלוקח עד דתבע ליה אבל בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב זוזי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלייתא: ה״ג במסכת קדושין [שם] רב אשי אמר במתנה ביקש ליתן לו כו׳. ואתקפתא דהך בריתא דהוה קשיא לשמואל קאי ובא רב אשי לומר דהך בריתא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאם יערערו עליו יבא הנותן לפצותו כדין מוכר דלא ליהוי תרעומת עילויה וה״ק שדי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן כדין מוכר וגם נתונה היא ולית בה משום דינא דבר מצרא דאמרינן בבבא מציעא (דף קח:) מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא והיינו דאיכא ייפוי כח דמכר ודמתנה: ה״ג ורב אשי אמר במתנה כו׳: לוה מן העבד. וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: לגלויי זוזי הוא. דשיעבד לו נכסיו: דלא משו נפשיה כו׳. אין סברה דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד לוה אם יכול להפטר בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעי אבל גבי מכר ומתנה שהרי אינו נעשה עבד לוה בהן שטר מכירה כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלוקח דליהוי עבד לוה לגבי לוקח: אלא רב הונא בר אבא. לתלמידי בית המדרש:

ראיה יש בשטר מתנה. ה״ה דה״מ למימר בשטר הולאה דלא שייך ביה גלויי זוזי: דל זוזי מהכא ותיקני ליה בשטר. במקום שכותבין שטר היו וקאמר דבמקום הזה לא מהניא שמעתיה מידי אע״ג דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דאמר מי (ד) בעינן בשטרא מיקני ואי בעינן בכספא מיקני דקני בכספא אע״פ שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב השטר תחלה ואח״כ נתנה דמיס דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי לא קנתה: כתב לו על הנייר או על החרס.

וכן תניא לענין קידושין כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה כתן מקודשת לי כו׳. אומר ר״מ דאתי כר״א דאמר עדי מסירה כרתי דלר׳ מאיר כיון שצריך שיתחמו עדיס בשטר קידושין כדאמר בפ״ב דקידושין (דף מח. ושם) אמר ר״נ כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדיס ור״מ לטעמיה דאמר עדי חתימה כרתי א״כ לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף כדתנן בפ״ב דגיטין (דף כא:) אין כותבין לא על הנייר כו׳ ואפי׳ איכא עדי מסירה לא מהני לר״מ דצריך שיהא מוכיס מתוכו כדאמר ברים כל הגט (שם דף כד:) גבי כתב לגרש את הגדולה דלר״מ אפילו גדולה לא מצי מגרש משום דאין מוכח מתוכו הי מיניייהו מגרש ולא״ת והא אמר בפ״ב דגיטין (דף כב:) דלא הכשיר ר׳ אלעזר אלא בגיטין ולא הכשיר אלא לאמר אבל בשאר שטרות (ה) משמע דלא הכשיר אפילו לאמר וי״ל דהכי נעי למימר דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודכותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן הניא דקידושין דלא נכתבו אלא לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי שאין עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש אבל שטרות העומדים לראיה לא ועי״ל דהכא וכקידושין לא איירי אלא בכתב ידו כדאמר הויא עליו כתב ידו כו׳ וזה אינו יכול להזדייף שהיה ניכר שאין זה כתב ידו: **אע״פ** שאין בו שוה **פרוטה.** תימה דמאי רבותא הוא שוה פרוטה בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה דרבותא היא דאע״פ שאינה מקודשת תמורת כסף כיון שאין בו שוה פרוטה מקודשת מתורת שטר אבל הכא גבי מוכר אפי׳ יש בו שוה פרוטה אינו קונה מתורת כסף שהרי מוכר נותן שטר ולא נוקח ואין קרקע נקנה אגב כסף: **ולמה** כתב בלשון מכר כדי **ליפות את** כחו. להיות אחריות על הנותן כדין מוכר ופ״ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה לך וגם שדי נתונה וכתב לשון מתנה משום דינא דבר מצרא וקשה דאמר בהמקבל (ב״מ דף קח:) מתנה לאיש בה אחריות יש בה משום דינא דבר מצרא ועוד קשה לר״מ שדי שדי תרי זימני למה לי ואור״ת וכן ר״י דלא מייירי בשכותב שייהן אלא בשכותב מכורה או נתונה וקאמר אפי׳ בשכתב מכורה במתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו שמקבל עליו אחריות ועי״ל דשני שטרות כותב לו בחד לשון מכירה ובחד לשון נתינה ואם יצטרך לדינא דבר מצרא יראה של נתינה ולא של מכירה ואם צריך לאחריות יראה של מכירה ועי״ל דאפי׳ כתיבי תרוייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דתנן לקמן בהמוכר את הבית (דף עא.) בד״א במוכר אבל בנותן נותן את כולן והכי איתא בירושלמי פ״ק דקידושין ועי״ל דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין צריך ליתן דמיס ומיהו קשה לטעם זה דאמאי נעי בשטר גאיקני סגי: **לוה** מן העבד ושחררו כו׳. תימה דמאי רבותא נקט ושחררו וגרשה פשיטא דאי אין להם עליו כלום בעודו תחתיו גם לכשיוצאין אין להם עליו כלום ויש לומר דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שישתחרר ותתגרש:

עין משפט
נר מצוה

רח א מי׳ פכ״ב מהל׳ מלוה הל׳ כט סמג עשין מח טוש״ע חו״מ סי׳ פה סעי׳ ט:
רם ב מי׳ שם הל׳ מ טוש״ע שם סעי׳ ז:
רי ג מי׳ שם הלכה כט טוש״ע שם ס״ט:
ריא ד מי׳ פ״ז מהל׳ מלוה הל׳ י ופכ״ב מהלכות מלוה הל׳ לב סמג עשין פה טוש״ע חו״מ סי׳ פו סעי׳ ו ועיין בטור [ובכ״מ אלפס עוד בב״מ פ״ג דף פז.]

רבינו גרשום

עבד אלא דבעי לגלויי ליה זחיהו: וכל גדולי הדור אמרו. דהאי קנתה דלא אמרינן לגלויי זחי עבד משום דבמתנה בקש ליתן לה: ובעל אוכל פירות. כנכסי מלוג: קנתה ואין הבעל אוכל פירות. משום דכולה שדה בין גוף ובין פירות יהיב לה: שבק מר רבובי. דהיינו רב ורב הונא דאמרי לעיל דקנתה ובעל אוכל פירות: ועבדת כזוטרי. כר׳ אלעזר דהה חלמידיה דרב: כרבבי. ר׳ יוחנן: תרתי. קאמר והלא חדא סתרא לאידך דאי לא קנתה אמאי איצטריך למימר הבעל אוכל פירות אפי׳ גוף הקרקע נמי שלו הוה: במעות טמונים. שמטמנת ממנו לא קנתה והכל שלו משום דלגלויי זחי הוא דעבד. אבל במעות שאינם טמונים קנתה והבעל אוכל פירות: לא מן הנשים וכו׳. דאיכא למימר גונבין לבעליהן ולאדוניהם:

מסורת הש״ס

ו) ום״ל לשון], ב) [ל״ל דבנא וכ״ל לקמן בתוס׳ קמט. ד״ה רב ומחולין לב.], ג) [ל״ל ורבנא], ד) [חולין נד.], ה) הוא רבי ולא רב ועיין רש״ל, ו) ס״ק לעמוד הקודם, ז) [דף מט. ושם ד״ה לכתב],

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ שאני התם דלא משוי אינש בפשיטה עבד: (ב) שם בני בנתיה דרב חסדא לרב חפלא: (ג) שם מ״ל אנא נמי כל״ל ואות ו׳ נמחק: (ד) רשב״ם ד״ה רבבי וכו׳ אמר רב סל דמחודבא. נ״ב כך הוא בס״ק דעירובין בדף י״ג אבל הסמ״ג בסוף הלכות י״ט מביא מן הירושלמי דרבי הוא שאמר כך ע״ש: (ה) ד״ה לא מן וכו׳ שנגנו משום הס״ד: (ו) תוס׳ ד״ה ברם וכו׳ ונראה לר״י גי׳ הספרים דגרסי רבי אבא אמר וליפות כחה: (ז) בא״ד לענין זה שנתנה נתן. נ״ב כתבו לקמן בהמוכר את הבית ובתוס׳ הביאו בדף זה סוף ע״א: (ח) ד״ה במתנה וכו׳ וא״ת אע״ג דאינה יכולה למכור מכל מקום תקני לה: (ט) ד״ה קבל וכו׳ ותיע לבעל אם כל״ל ואות ד׳ נמחק: (י) בא״ד מהא נמי נאמנת לומר שלי:

1) **לא** ניחא ליה דליהוי עבד לוה כו׳. ודוקא נקט לוה אבל מכר לא ומשום אשה הוא דנקט לוה אבל גבי עבד אין חילוק בין לוה למכר דמה שקנה עבד קנה רבו: [**ברם**] רבינו תם **לא** גרים **ברם ר׳ אבא אלא גרים ר׳ אבא** ורבי אבהו וכל גדולי הדור כו׳ **כדי ליפות את כחו.** ולא גרים את כחה אלא ליפות את כחו ופירש שיאכל הוא את הפירות והשתא מייתי רב הונא בר אבין סייעתא לדבריו דתימה הוא לומר שהיה שולח שכל גדולי הדור חולקין עליו אשם כן אין ממש בדבריו ואין מתיישב לר״י גירסתו דל״כ מה צריך לומר במתנה נקש ליתן לה וגרשה לר״י גירסת הספרים (1) ברש ר׳ אבא וליפות כחה ופליגי עליה וסברי דמוכר לאשתו לא קנתה לגלויי זחי הוא דבעי וסברי כרב הונא דאמר דל זחי מהכא ותיקני בשטר ומה שקונה בשטר אינו אלא מתנה כיון לגלויי זחי הוא דבעי ולא קנתה בזחי ומה שכתב בלשון מכר לא כתב אלא ליפות את כחה ופירוש רבינו תם יש לייחס ולפרש נקש ליתן לה לענין זה שבמתנה (2) נתן את כולן ועוד יש לייחס פירוש ר״ת במתנה נקש כו׳ דאפילו למאן דאמר קנתה במוכר לאשתו ולא אמר לגלויי זחי הוא דבעי לא קנתה אלא משום דבמתנה נתן לה דהא אין כאן מכר אלא נתנה לו כלום שהדמים הן שלו בלאו הכי ואע״פ שאין יכול להוציא ממנה בדין מ״מ אם תקף ממנה או הוציא מידה דרך ערמה הם שלו כדאמרינן בסמוך וא״כ השתא שהוציאן דרך מכר הם שלו ואין כאן מכר והלכך למ״ד קנתה לא קנתה אלא משום דבמתנה נקש לתת לה והא דכתב לה בלשון מכר כדי ליפות את כחו לענין שיאכל הפירות כי המכר מבטל הקנין דהא אין כאן מכר כדפי׳ ולענין שדה הוא מתנה וקנתה ולענין פירות הוי מכר ולא קנתה: **במתנה** קנתה **ואין הבעל אוכל פירות.** תימה דאמר בגיטין בפ׳ הזורק (דף עז: ושם ד״ה מה) גבי ההוא שכיב מרע דכתיב בו לדביתהו בהדי פגיא דמעלי שבתא כו׳ אתא לקמיה דרבא אמר ליקני לה ההוא אתרא לתרא בה גיטא כו׳ אמר רב עילים מה שקנתה אשה קנה בעלה איכסיף ומאי קושיא והא במתנה אין הבעל אוכל פירות א״כ לא קנה בעלה ואומר רבינו תם דאין תלוי באכילת פירות למיקרי אתרא דהא רבא סבר כרים לקים (לקמן דף קלו:) דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ואפילו יש לבעל פירות אינו מפקיע כח האשה שהגוף שלה בהא תליא מילתא דלא מיקרי אתרא לענין זמיה אלא כשמוכרת ונותנת קיים הלכך כשנתן לה הבעל אע״ג דאין אוכל פירות כיון שאם מכרה ונתנה אינו קיים לא מיקרי אתרא דאדעתא דהכי שתמכור ותתן לא יהיב לה ומייתי ראיה דהתם ברים הזורק גבי זרק לה באתרא פריך אתרא מה שקנתה אשה קנה בעלה ומשני כגון שכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך אע״ג דכשכתב לה נמי הכי יש לבעל פירי עד שיכתוב לה ובפירותיהן דתנן בהכותב (כתובות דף פג.) אפילו הכי תשיב אתרא כיון שאם מכרה ונתנה קיים כדתנן בהכותב ומיהו אינה ראיה דאע״ג דאינו מזכיר ובפירותיהן הכי בעי למימר דלאשכחן לעילו) גבי אין לאיש חזקה בנכסי אשתו וא״ת אע״ג דאינה יכולה למכור (ח) תקני לה לגבו מידי דהוה אשכירות דאמר (במסכת מע״ש פ״ה מ״ט) גבי ר״ג מעשר (שני) נתון ליהושע ומקומו מושכר לו והמוכר את הספינה (לקמן דף פד:) מדד ולא משך לא קנה ואם היה פיקח שוכר את מקומו ואומר רבינו תם דגדול קנינו של שוכר מזה שאפי׳ מת בתוך הזמן המקום מושכר ליורשיו עד הזמן משא״כ באשה שאם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות ובירושלמי לא משמע כפר״ת דפריך ברים הזורק (גיטין דף עז.) וגנתה ואתרא אינן משתעבדות לאיש לאכילת פירות ומשני ר׳ יוחנן בשם ר׳ יגאי עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ומשמע מדפריך מפירות דבפירות הדבר תלוי ולא במה שאינה יכולה למכור ור״י אמר דאפי׳ תלויה הזכייה בפירות מ״מ פריך שפיר התם מה שקנתה אשה קנה בעלה שלא היה נותן לה הבעל מקום הגט אלא משאיל ודוקא במתנה הוא דקאמר דקנתה ואין הבעל אוכל פירות ועוד אומר ר״י דהא דאמר הכא במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות היינו דוקא שאינו אוכלם אבל בנכסי מלוג הם אותם פירות וילקח בהם קרקע ויאכל הפירות ומשום הכי פריך התם שפיר מה שקנתה אשה קנה בעלה:

קבל מן **האשה יחזיר לאשה.** נראה דאם אמרה האשה תן לפלוני שהם שלו דנותן לו דנאמנת היא בעיגו דאי בעיא שקלה איהי מיניה ויהבה ליה ואפי׳ אומר הבעל שהממון שלו אין לו כח להוציא מידה מדקאמר יחזיר לאשה דהוה ליה למימר יודיע לבעל (ט) דאם היה כח ביד הבעל להוציא מידה כשאומר שהוא שלו והא דמפליג בסמוך בדביתהו דרבה בר בר חנה בין מהימנא בין לא מהימנא הנ״מ בשעת מיתתה דליית לה מיגו דאי בעי שקלה מייתי ויהבה למי שרולה ואם תקף הבעל מידה שוב אינה יכולה להוציא מידו ועוד מדקאמר דאמר לעיל לוה מן האשה וגרשה אין לה עליו כלום ואם היתה נאמנת לומר של פלוני הם תהא (י) נאמנת לומר שלי הם במיגו דאי בעי אמרה אחרים הפקידו בידי דאינה צריכה לומר מי הם האחרים ושאר הממון לעולם בידה ודוקא במעות טמונות דלוה מן האשה דלעיל במעות טמונות איירי מדקאמר לגלויי זחי הוא דבעי אבל מעות שאינן טמונות יש לה עליו וכן אם תקף מוציאין מידו ועוד מדקאמר רבא דבמעות שאינן טמונות קנתה משמע דאם תקף מוציאין אותן מידו דאם אין מוציאין אמאי קנתה הא יכול לומר להוציא מידה נתכוונתי כי לא יכולתי להוציא מידה בענין אחר ואפי׳ בב״ד ואם היא נושאת ונותנת בתוך הבית אינה נאמנת לומר לא שלי ולא של פלוני הם כדאמר לקמן (דף נב:) וכן האשה שהיא נושאת ונותנת כו׳ ואמרה שלי הם עליה להביא ראיה ולא מהימנינן לה במיגו דאי בעיא אמרה שהיא נפקדת משל אחרים ומיהו היכא שאינו נושאת ונותנת בחיי בעלה וממון בעלה מצוי בידה יש להסתפק אם חשבינן לה כאילו נושאת ונותנת אם לאו:

קבל

והבעל אוכל פירות. דלא גרע מנכסים שנפלו לה בירושה: **במתנה נקש ליתן לה.** ולא יאכל פירות כדאמרי׳ לקמן במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ומיהו במוכר לאחיו לא לומר כן שאינו אוהבו כל כך: **מיתיבי כו׳.** ההיא קשיא לעיל ולשני המימרות נקשית בגית המדרש: **במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות.** דנותן בעין יפה נותן: **רבבי.** רב שקדם לרבי יוחנן רבו של רבי אלעזר כדאיתא בשחיטת חולין (דף לה:) דכל זמן שהיה רב קיים הוה שלא ליה רבי יוחנן לקדם רבינו שבגבל ועוד דאמר ליה לרב לקיש(ד) שכל אותן הימים היה הוא בישיבה ואני בעמידה ועוד דאמרי׳ בעירובין (דף יג: ע״ש) אמר ה)רב הלי (ד) דמחדדן מתבריא טפי משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה: **כזוטרי.** ר׳ אלעזר שהיה תלמידו של רבי יוחנן ואע״ג דרבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור מבריסס דאמרי לעיל במתנה נקש ליתן לה כו׳ סבירא להו כר׳ אלעזר דאין הבעל אוכל פירות אינהו נמי זוטרי הינהו לגבי רב שתלמידי רבי יוחנן היו: **כרבבי עבדי.** ר׳ יוחנן שהיה תבירו של רב: **תרתי.** בתמיה. שני דברים של רבא סותרין זה את זה לא קנתה משמע לא גוף ולא פירות דלגלויי זחי הוא דבעי והבעל אוכל פירות משמע שקנתה גוף הקרקע דלאו לגלויי זחי הוא דבעי: **במעות טמונין.** שלא היו ידועין ומפורסמים לבעל לא קנתה דלגלויי זחי הוא דבעי: **מעות שאין טמונין.** קנתה והבעל אוכל פירות דליכא גלויי זחי שהרי גלויין ועומדין הן: **לא מן הנשים כו׳.** דאיכא למימר גנבוס לבעליהן ולאדוניהם ותיגוקות נמי שמא גנבו מבית בעל הבית שהם דרים שם ואסור לסייע ידי עוברי עבירה ובשלא יקבלו מהם יחזירו למקום שגנבו (ה) שם: **יחזיר לאשה.** ולא לבעל דאין לנו להחזיקה בגנבתה: **יחזיר לבעלה.** שאפי׳ אם ניתן לה ממון זה על מנת שאין לבעלה רשות בה מכיון שמתה יורשה בעלה שהבעל יורש את אשתו והלכך יחזיר לבעל דממה נפשך עכשיו הרי הוא של בעלה: **יחזיר לרבו.** דמסתמא כל מה שקנה עבד קנה רבו. ונראה בעיני דהוא הדין אם נשתחרר העבד ואח״כ מת יחזיר לרבו שהרי עבד היה כשהפקיד לזה וסתם עבדים גזלנין הן אבל אם נתגרשה האשה ואחר כך מתה יחזיר ליורשיה ולא לבעלה דמשתגרשה אין הבעל יורשה:

קבל

קבל מן הקטן. לא יחזיר לו שהרי אין יודע לשמור וכמשליך לאיבוד דמי מי שהחזיר לו אלא יעשה לו סגולה אולר עד שיגדל ויחזיר לו. ולקמן מפרש מאי סגולה: **ואם מת.** קטן יחזיר ליורשיו: **וכולן שאמרו.** אפי' קטן: **בשעת מיתתן.** אורחא דמילתא נקט דכשהן בריאין אם רוצים להחזיר לבעלים יטלו שלהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהן דמה להן לגלות הדבר: **יעשה כפירושן.** יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו: ה"ג **ואם לאו יעשה פירוש לפירושן.** כלומר ואם לא מהימן להיות נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא אלא של בעליה שלהם הוא ומתוך בושה אינם רוצים לומר שהוא של בעליה אלא ליתחזקו כגוזלים וגנבים יעשה הנפקד פירוש אחר לפירושו שיחזור לבעליהן של אלו ולא לאותו פלוני וכי האי גוונא אמרינן בסמוך בההיא עובדא דביתהו דרבה בר בר חנה. ויש מפרשים ואם לאו יעשה פירוש לפירושן כלומר אם לא פירשו בשעת מיתה יעשה (ג) פירוש למה שהם היו צריכין לפרש שיחזיר לבעליהן ולא נהירא דא"כ היינו רישא ואם מתו יחזיר לבעליהן ואם מת יחזיר לרבו דמיירי בשמת ולא פירש למי יחזיר וקאמר דיחזיר לבעליה ותרי זימני למה לי. ואית ספרים דכתב בהו ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירושו כלומר לא יעשה כמה שפירשו הן אלא יחזיר לבעליה ולא נהירא דא"כ רב דאמר אי מהימן לך כו' דאמר כמאן לא כרישא ולא כסיפא: **כיפי.** עגילים אוזר"ם כדאמרינן בעלמא (ערובין דף נו:) ו)כיפי תלא ליה עגילים תלה באוזניהם: **דמרתא.** שם חכם אחיו של ר' חייא כדאמרינן (סנהדרין דף ה.) מרתא ואייבו ואמא ור' חייא כו': **וכני כרשא.** של מרתא ושל בני בתו: **אי מהימנא לך.** שלא גנבה ממך כלום: **עשה פירוש לפירושה.** עכב לעצמך: **אי אמידא לך.** אותם שהיא אומרת שהם שלהם אם עשירים הם ורגילין להפקיד כיפי ושאר חפצים עשה כפירושה והחזירם להם. אי נמי אי אמידא לך אשתך שיש לה אוהבים שנתנו לה ממון ע"מ שלא יהא לך חלק בו ומתנה (ג) זו שנותנת לקרוביה משלה עשה כפירושה: **ס"ס.** לגמוד בו הרי פירות והקרן קיים: **דאכיל מיניה.** הקטן תמרי והקרן קיים. אבל בעיסקא לא שמא יאבד בה דבר תקלה ותאבד: **אפי' חלקו.** נתפרדו האב והבן שלהן אביו ואין הבן (ד) בנכסי אביו כלום אפ"ה אין מחזיקין זה על זה דלא קפדי אהדדי: **חלקו לא.** כלומר בחלקו לא מיירי מתני' אלא כיון דחלקו יש להן חזקה זה על זה: הכי גרסינן **עכב רב אפי עובדא חלקו לא.** כלומר כרבא עשה דהיכא דחלקו לא דברה משנתנו אלא ודאי יש להן חזקה: הכי גרסינן בפירוש רבינו חננאל **איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן כו'.** אחד מן האחין כגון גדול אחין לאחר מות אביו: **אונות.** שטרי מכירות לשון כחי ורשאית אוני (בראשית מט:): **ושטרות.** של הלואה: **יוצאין על שמו.** שבשמו נכתבו שהוא לקח (ה) והלוה: **שלי הן.** ואין לאחי חלק בהן שנפלו לי הממונות שהלוויתי והקיימי בהן קרקעות הללו מבית אבי אמא ואין אתם יורשים עמי. והלכך נקט אבי אמא דאילו מבית אבא כולן יורשין בשוה דבאחין מן האב עסקינן שכולן יורשין ממון של אביהן ביחד ולא יטול זה יותר מזה והלכך אין לו ממון זה לבדו אם לא ירשו אמאו וכגון שאינם בני אם אחת: **עליו להביא ראיה.** שהממון שלו אע"פ שכתובין השטרות בשמו דכיון שהיה הולך לבדו נושא ונותן בנכסים שנכתבו על שמו וכדמפרש לקמיה [ע"ב] שאין חלוקין אפי' בעיסקא דכיון דלא נודע מעולם מאיזה לד יצא לו ממון בלא אחיו אין לתלות השטרות אלא בממון האב ואינו יכול להוציא הממון מחזקת האב. ולקמן [שם] מפרש ראיה במאי: **על האחין להביא ראיה.** שהשטרות הללו מממון אביהן דאמאי דכתב בשטר סמכינן והרי על שמו נכתב. ואע"ג דהלכתא כשמואל בדיני (בכורות מט:) בהא הלכתא כרב דאמרינן לקמן [ע"ב] כוותיה ורב חסדא ורבה ורב ששת נמי כרב סבירא להו דמפרשי מילתיה לקמן [שם]: **אמר.** רב כך היה שמו ו)כדקרי ליה בשחיטת חולין (דף קלו:) אבא אריכא דאמרינן מאן ריש סדרא בנבל אבא אריכא ואמרינן במסכת נדה (דף סד:) רב אורוך בדורו היה והאי דקרי ליה רב כמו שקורין לר' יהודה הנשיא רבי באורך ישראל קרו ליה נמי בנבל רב וכן מצאתי בספר ערוך ח) המובא מרומת: **שאם מת.** ויש לו בנים ליורשו על האחין להביא ראיה דכיון דימתי לאו בני אימתי ראיה ניהו ואינן יודעין לאחפש זכותן וגם השטר מוכיח (ו) שהיה ממון של אביהן על שכנגדו להביא ראיה. אבל כשהאב עצמו קיים היה מטיל רב עליו להביא ראיה דאם אינתא שלו הוא ממון זה יכול לאחפש ולמצוא ראיה ואם לא ימצא ראיה הפסיד: **מסקינן לה רב אפא.** למאי דאמר שמואל מודי לי אבא: **כלום טענינן להו ליתמי כו'.** בתמיה. אילו היה אביהן קיים היינו מחזיקין הממון ביד אחין עד שיביא ראיה שאינו שלהן ולפי שמת יפה כחן של יתומין ממנו ויפסידו אחין בתמיה. ואע"ג דאמרינן (לעיל דף מא:) טוענין ליורש גבי חזקת ג' שנים שאע"פ שלא דר בו אביו אלא יום אחד וזה החזיק ג' שנים אחרי כן הויא חזקה ואע"ג דאביהן לא מהניא ליה חזקת שלש שנים לומר לקוח הוא בידי אלא מ"כ יש עמה טענה אחה מכרתו לי אתה נתתה לי ומתנה וגבי בנו לא בעינן טענה זו אלא מאי דרשתי אלמא טענינן ליתמי מאי דלא מצי אבוהון למטען לא דמי דהתם נמי אין טוענין בשביל היתומים אלא שאביהן קנאה מן המערער כמו שהיה הולך יכול לטעון ולפיכך הויא חזקה אע"ג דלא טענו מידי אבל הכא האב לא מצי טענין לאחין שיביאו ראיה ואנן היכי נטעון במקום היתומים כן: **והא רבא אפיק כו'.** מיומת דאתקפתא דרב פפא היא: **זוגא דסרבלא.** זוג מספריים של סורקי בגדים שגוזין בהם הסרבלים: **בלא ראיה.** הבעלים שהיו להם עדים שהן שלהן הוציאום מן היתומים בלא ראיה ועדים שיעידו שהשאילו לאביהן של יתומים לפי שהן עשויין להשאיל ולהשכיר אמר אביהן לקוחין הם בידי משום דאילו הוה אבוהון קיים לא עליו להביא ראיה שלקחן אביהן מן הבעלים וכיון דלית להו ראיה החזירם רבא לבעלים ולא נאמר כיון שמת האב על הבעלים להביא ראיה:

כדשלח

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה. דמשבח לידו אימור מציאה אשכח ולכך הוו דקטן ויעשה לו סגולה אבל מכל מקום לכתחלה אין מקבלין: ומודה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה. אומר רשב"ל אין לומר משום דטענינן ליתמי דאי הוה אבוהון קיים הוה מייתי ראיה דלעיל (דף מז.) פריך (ו) דאי הוה אמי בטענתא דאבוהון אפי' הכי נמי משמע דפשיטא ליה דבן אומן ובן אריס דאמו בטענתא דאבוהון דאין להן חזקה ומאין פשיט לו כל כך הא לרב יש חזקה לבן אריס אע"פ שאריס עצמו אין לו חזקה ומיהו י"ל דהתם (ח) מבן גזלן פריך כלומר אפי' הכי נמי הוו כבן גזלן אבל מ"מ אין לפרש כן דהא תנן (לעיל דף מא.) הכא מתמת ירושה אין צריך טענה הא חזקה בעי ואמאי דלמא אם היה אביו קיים היה מביא עדים שלקחה אלא נראה דהכא דוקא הוא דקאמר רב על האחין להביא ראיה אם מת משום דאונות ושטרות יוצאים על שמו דמוכחא מילתא דשלו הן אלא בחייו הוא דקאמר רב עליו להביא ראיה דלא סמכינן אמאי דיוצאין על שמו דאם נפלו לו מבית אבי אמו היו לו עדים בדבר אבל בנו דליכא למימר הכי סמכינן אמאי דיוצאין על שמו ונראה דרב מודה במאי דאפיק רבא זוגא דסרבלא מיתמי ולרב פפא דפריך מינה נראה לו לדמותה לאונות ושטרות יוצאין על שמו:**

דכריס

אמר רב אפא. מאי ר"ל ופר"ב מהלכות אישות הלי ג מתג עמין פה טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ו [וברב אלפס עוד בב"מ פ"ג דף מז:]:

רש"י ב ג. מאי שם ומתג שם עוד אה"ע שם:

רי"ד ד ה. מאי פ"ע מהלכות נחלות הלי ז מתג עמין לו ופר' פה טוש"ע מ"מ סי' מנ:

רבינו גרשום

קבל פקדון מן הקטן. אין יכול להחזיר לו לפי שאין יד לקטן אלא יעשה לו ממנו סגולה ויחזיר לו כשיגדל: וכולן. בין נשים ועבדים ותינוקות: שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן הפקדון יעשה כפירושן. ויחזיר לאותו פלוני: ואם לא פירשו יעשה. ו) מי שהפקדון בידו פירוש לפירושן שהן היו צריכין לפרוש. ושל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו: הני כיפי. עגילים: דמרתא. של אשת פלוני: ובני בתא. של שתיהן הוה: אי מהימנא לך. שלא גנבה מינך כלום: עשה כפירושה. ותן להם: אי אמידא לך. שאותה שהיא אומרת עשירה ומפקדת פקדוני עשה כפירושה: ואי לא עשה פירוש לפירושה. ויהיה שלך: ספר תורה. כי היכי דלא מיכליא קרנא: **ס"סקא** ולא לאב בנכסי הבן. בנכסים שקנה הבן: ואפילו חלקו. שהאב תופס לעצמו מה שקנה והבן תופס מה שקנה ושב והחזיק זה בשל זה לא הויא חזקה משום דאבא לגבי ברא ובריא לגבי אבא אחולי אחלי הפירות זה לזה: רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הויא חזקה דודאי אדם: מהורמיז ארדשיר. שהוא מן כרך שולטניות דארדשיר: אונות. כוחות כגון הרשאות: ושטרות. דהלואות ומכירות: מבית אבי אמא. שאינן בני אם אחת: ואמר שלי הוא. רב אמר עליו להביא ראיה שאף ע"פ שנכתבין על שמו כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כולו הרי הן בכח האחין ועליו להביא ראיה שהוא רוצה להוציא ממון מחזקתו: ושמואל אמר. כיון דנכתבין על שמו והוא תפוס על האחין להביא ראיה שלא יהא כדבריו: אבא. קרי לרב: על האחין להביא ראיה. שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה: מתקיף לה רב פפא. וכי היכי טענינן בשביל יתמי מאי דלא מצי אבוהון למטען. דאילו הוה אבוהון קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי מטענינן ליתמי דליטרו דעל האחין להביא ראיה בשביל דאינון יתמי: והא רבא אפיק זוגי דסרבלא. מקטורן כפול וכו' מיתמי. דהיינו דברים העשוים להשאיל ולהשכיר דאע"ג דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אבוהון קיים לא

ר"ב א מאי פ"ז מהלכות פקדון הלי י ופכ"ב מהלכות אישות הלי נב מתג עמין פה טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ו [וברב אלפס עוד בב"מ פ"ג דף מז:]:

רי"ג ב ג. מאי שם ומתג שם עוד אה"ע שם:

רי"ד ד ה. מאי פ"ע מהלכות נחלות הלי ז מתג עמין לו ופר' פה טוש"ע מ"מ סי' מנ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה אמר מלקו לא וכו' לא כדבה: (ב) רשב"ם ד"ה ה"ג וכו' יעשה הוא פירוש למה: (ג) ד"ה לי אמדא וכו' ומאנה היא זו: (ד) ד"ה מפילו מלקו וכו' ואין הכן מתעסק בנכסי אביו: (ה) ד"ה יוצאין וכו' שהוא לקח או הלוה: (ו) ד"ה אם מת וכו' הטטר מוכיח שהממון היה של אביהן: (ז) תוס' ד"ה מודה וכו' פריך אי דאתו: (ח) בא"ד ר"ל דהתם מכח בן גזלן:

לעזי רש"י

אנור"ש [אניל"ש]. טבעות.

מוסף רש"י

בן שחלק. הפלגא מאביו ואין ממון עוד על שלחנו, כגון שנטל אמה ואין משפחל עוד בנכסי אביו, ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם. אע"ג דתנן (לעיל מב.) לא נאים חזקה בנכסי אשתו ולא לאמה בנכסי הבן ולא האב בנכסי הבן ולא הבן כו', הבן כיון שהופלגנו זה מזה יש להן חזקה זה על זה (לעיל מז.). זוגא דסרבלא. מספריים שגוזזין בהן אמר (ב"מ קסז.) מספריים של סורקי בגדים (שבועות מו.). מיתמי. שהיולו הבעלים עדים שהיו שלהן והן טוענין השלמנוס לאביהם של אלו ואפקיעהו רבא מייניהו משום דכריס השאיל ולהשכיר (ב"מ קסז.) ומדאפקיעהו רבא מיתמי ש"מ דסבירא ליה אי הוה אבוהון קאן לא הוה מעלה לקוחין הן בידי אינו נאמן בשבועה. דאי מהימן אנן הוינן טענינן בשביל יתמי אביהם לקחם ממך, ודוקא ספרי דאגדתא, שאין אדם עסוק בלמוד בהם תדיר, אבל שאר ספרים אינם עשויים להשאיל ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו שפירש (שם בס:) כמוהא ספרים לא ילמד בהן לכתחילה ולא יקרא אחר עמו, ויכול לומר לקוחין הן בידי ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה אלא לרוחת דמילתא שלא יצטרך לשבע, וכן קבלתי מרב יצחק הלוי (שבועות מו:).

ח) ר"ק מז:, כ) [ר"ח רבא בר הונא], ג) לעיל מז., ד) שבועות מו: ב"מ קח., ה) [בפירוש ערוך זח מיתא זורא פי' שי פרבלים], ו) ופס פי' שמיט וכן עיקר, ז) [עי' תוס' חולין לח. ד"ה אמרתי ליה לאבא], ח) [נפרך אבא ונפרך אביי],

לבל מן הקטן יעשה לו סגולה ואם מת יחזיר ליורשיו וכולן שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן יעשה כפירושן ואם לאו יעשה פירוש לפירושן דביתהו דרבה בר בר חנה כי קא שכבה אמרה הני כיפי דמרתא ובני ברתא אתא לקמיה דרב א"ל אי מהימנא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה ואיכא דאמרי הכי א"ל אי אמידא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה: מן הקטן יעשה לו סגולה: מאי סגולה רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר דיקלא דאכל מיניה תמרי: ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב: אמר רב יוסף אפילו חלקו רבא אמר חלקו לא אמר רב ירמיה מדפתי עבד רב פפי עובדא חלקו לא כרבא אמר רב נחמן בר יצחק אישתעי לי רב חייא מהורמיז ארדשיר דאישתעי ליה רב אחא בר יעקב משמיה דרב נחמן בר יעקב חלקו לא והלכתא חלקו לא תניא נמי הכי בן שחלק ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם: איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הם שנפלו לי מבית אבי אמא אמר רב עליו להביא ראיה ושמואל אמר על האחין להביא ראיה אמר שמואל מודה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה מתקיף לה רב פפא כלום טענינן להו ליתמי מידי דלא טען אבוהון והא רבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בלא ראיה בדברים העשוים להשאיל ולהשכיר

כדשלח

ט) עי' בהשב"ם ויש מפרשים וכו' כלומר אם לא פירשו בשעת מיתה וכו' ונראה דכוון לפי' רבינו ז"ל.